Svet
Evropske unije

Bruselj, 8. junij 2018
(OR. en)

**Medinstitucionalna zadeva:**
**2018/0226 (NLE)**

**9871/18**
**ADD 6**

**RECH 275**
**COMPET 425**
**ATO 33**
**CADREFIN 82**
**IA 191**

**PREDLOG**

| | |
|---|---|
| Pošiljatelj: | za generalnega sekretarja Evropske komisije:<br>direktor Jordi AYET PUIGARNAU |
| Datum prejema: | 7. junij 2018 |
| Prejemnik: | generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN |
| Št. dok. Kom.: | SWD(2018) 309 final |
| Zadeva: | DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE **Obzorje Evropa Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi** Zbirno poročilo Spremni dokument Predlogi UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa ter o določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje njegovih rezultatov SKLEP EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o vzpostavitvi posebnega programa za izvajanje okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa UREDBA SVETA o vzpostavitvi Programa za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo za obdobje 2021–2025, ki dopolnjuje okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa |

V prilogi vam pošiljamo dokument SWD(2018) 309 final.

Priloga: SWD(2018) 309 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 7.6.2018
SWD(2018) 309 final

**DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE**

# Obzorje Evropa
# Posvetovanje z zainteresiranimi stranimi
## Zbirno poročilo

*Spremni dokument*

**Predlogi**

**UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa ter o določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje njegovih rezultatov**

**SKLEP EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o vzpostavitvi posebnega programa za izvajanje okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa**

**UREDBA SVETA o vzpostavitvi Programa za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo za obdobje 2021–2025, ki dopolnjuje okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa**

{COM(2018) 435 final} - {COM(2018) 436 final} - {COM(2018) 437 final} -
{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 308 final}

European Commission

# Obzorje Evropa Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi

Povzetek poročila

Research and Innovation

# 1. UVOD

Ta dokument povzema odgovore[1], predložene v okviru javnega posvetovanja o prihodnjih skladih EU na področju naložb, raziskav in inovacij, MSP in enotnega trga, ki je potekalo od januarja do marca 2018, ter druge povratne informacije zainteresiranih strani. Analize so prispevale k oblikovanju predloga Komisije za prihodnji okvirni program Obzorje Evropa, ki je bil sprejet junija 2018.

Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi je bilo namenjeno zbiranju mnenj zainteresiranih državljanov in zainteresiranih strani o zasnovi programa EU za raziskave in inovacije Obzorje Evropa za obdobje po letu 2020. Med pripravami na posvetovanje je Komisija izvedla sestavila seznam ključnih zainteresiranih strani, ki zajemajo organizacije v EU in krovne organizacije ter institucije, dejavne na tem področju. Za prilagajanje različnim potrebam po informacijah so posvetovalne dejavnosti vključevale tudi konference zainteresiranih strani, prireditve, ciljno usmerjene delavnice, strokovne skupine, spletno javno posvetovanje in analizo dokumentov o stališčih, predloženih Evropski komisiji. Prispevki zainteresiranih strani so bili analizirani tako s kvalitativnimi kot kvantitativnimi metodami.

# 2. REZULTATI POSVETOVANJA Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI

## 2.1. Javno posvetovanje o skladih EU na področju naložb, raziskav in inovacij, MSP in enotnega trga

V vprašalniku so bila zaprta in odprta vprašanja o izzivih politike, subsidiarnosti in dodani vrednosti EU, ciljih programov in ovirah, ki jih je treba premagati na poti do njih, možnostih za poenostavitev in sinergijah med programi. Zainteresirane strani so lahko predložile tudi dokumente o stališču. Predloženih je bilo več kot 4 000 odgovorov, **94 % anketirancev pa je v njih navedlo podporo EU za raziskave in inovacije.** Za te anketirance je bila opravljena nadaljnja analiza, navedena v nadaljevanju.

Skoraj polovica anketirancev (46 %) je odgovorila kot posamezniki, sledijo pa jim predstavniki podjetij in industrije (17 %) ter univerze (14 %). 93 % anketirancev je bilo iz držav članic EU, 5 % iz pridruženih držav in 1 % iz tretjih držav. Anketiranci so bili iz 70 različnih držav. Večina jih je bila iz Španije, sledijo pa ji Nemčija, Italija, Francija in Belgija.

Približno 90 % (3 414) anketirancev je navedlo, da imajo izkušnje s programom Obzorje 2020. Osebe, ki so imele izkušnje z Obzorjem 2020, so sodelovale tudi z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi (22 %), zdravstvenim programom EU (9 %) ter programom za konkurenčnost MSP in podjetja (8 %).

Komisija je ugotovila številne izzive politike, ki bi jih lahko reševali programi na področju naložb, raziskav in inovacij, MSP in enotnega trga. Anketiranci so menili, da so med temi izzivi najpomembnejši:

- „spodbujanje raziskav in inovacij v EU“: 97 % anketirancev meni, da je to zelo ali precej pomemben izziv politike.
- „podpora izobraževanju, znanjem in spretnostim ter usposabljanju“: 93 % anketirancev meni, da je to zelo ali precej pomemben izziv politike.

[1] Širši pregled rezultatov posvetovanja z zainteresiranimi stranmi je na voljo v Prilogi 2 k oceni učinka programa Obzorje Evropa (SWD XXX/2018).

- „zagotavljanje čistega in zdravega okolja ter zaščita naravnih virov“: 90 % anketirancev meni, da je to zelo ali precej pomemben izziv politike.

Približno 61 % anketirancev meni, da je bil izziv politike „spodbujanje raziskav in inovacij v EU“ doslej v celoti ali precej dobro obravnavan izziv politike, medtem ko jih 35 % meni, da je bil obravnavan le delno. Več bi bilo mogoče storiti za reševanje problema brezposelnosti in socialnih razlik: samo 14 % vprašanih meni, da je ta izziv precej dobro obravnavan.

Po mnenju večine zainteresiranih strani so glavna ovira za sedanji program pri doseganju njegovih ciljev „prezapleteni postopki z velikim upravnim bremenom in zamudami“. Druge ugotovljene ovire so bile „premalo prožnosti za odzivanje na nepredvidene okoliščine“, „nezadostne sinergije med programi/skladi EU“ in „težave pri povezovanju ukrepov EU z drugimi javnimi ukrepi in zasebnim financiranjem“.

Na splošno se zainteresirane strani strinjajo, da bi bila za poenostavitev najpomembnejša manj številna, jasnejša in krajša pravila, usklajevanje pravil med skladi EU in boljše povratne informacije za vlagatelje.

Večina vprašanih (88 %) meni, da sedanji program prinaša veliko ali precej dodane vrednosti v primerjavi s tem, kar bi lahko države članice dosegle na nacionalni, regionalni in/ali lokalni ravni. Zdi se, da so javni regionalni organi, univerze in organizacije civilne družbe glede tega nekoliko bolj pozitivni.

Najpogostejši primer dodane vrednosti EU programov in financiranja za dejavnosti držav članic sta sodelovanje in skupno delo. Raziskovalne organizacije, nacionalni javni organi in posamezniki so v primerjavi z drugimi zainteresiranimi stranmi pogosteje omenjali sodelovanje in skupno delo. Podjetja in industrija, druge zainteresirane strani in posamezniki pa so pogosteje govorili o doseganju čim večje konkurence. Mednarodne organizacije, univerze in regionalni javni organi so pogosteje kot druge zainteresirane strani opozorili, da je dodana vrednost programov in skladov EU večja mobilnost. Zainteresirane strani menijo tudi, da so med dejavniki, ki zagotavljajo znatno dodano vrednost za programe in sklade EU, tudi novi trgi, različna omrežja in partnerstva, združevanje virov in večja prepoznavnost.

### 2.2. Dokumenti o stališču[2]

Deležniki so predložili več kot 300 dokumentov o stališčih, in sicer priložnostnih ali preko javnega posvetovanja. Mnenja o prihodnjem programu so sprejele tudi institucije EU. V nadaljevanju so na kratko povzeta najpogostejša mnenja zainteresiranih strani.

- Ohraniti je treba strukturo s tremi stebri, vendar z izboljšavami.

Obstaja veliko zadovoljstvo s strukturo treh stebrov programa Obzorje 2020, čeprav so za boljšo pokritost celotne verige znanja potrebne boljše povezave med stebri.

- Spodbujanje financiranja ERC in ukrepov Marie Skłodowska-Curie

Evropski raziskovalni svet (ERC) in ukrepov Marie Skłodowska-Curie so zelo cenjeni, pri obeh pa bi bilo treba povečati proračun.

- Krepitev prihodnjih in nastajajočih tehnologij

Prihodnje in nastajajoče tehnologije so pomemben instrument, ki deluje po načelu „od spodaj navzgor“ in bi ga bilo v prihodnje treba okrepiti. Precejšnjo skrb vzbuja, da je v njem število prijav trenutno preveliko.

[2] Griniece, E. (2018) Synthesis of stakeholder input for Horizon Europe and European Commission analysis (Zbirno poročilo o prispevkih zainteresiranih strani za program Obzorje Evropa in analiza Evropske komisije).

- Podpora ključnih omogočitvenih tehnologij

Ključne omogočitvene tehnologije so izredno pomembne za industrijsko konkurenčnost Evrope in njeno sposobnost soočanja z družbenimi izzivi ter bi morale v prihodnje imeti vidno vlogo.

- Nepovratna sredstva kot glavni instrument financiranja

Za javne in neprofitne subjekte se nepovratna sredstva štejejo za edini sprejemljiv instrument financiranja; še naprej bi morala biti glavni način financiranja. Finančni instrumenti bi lahko imeli dopolnilno vlogo pri dejavnostih, ki so blizu trgu. Potrebni so jasni postopki in možnost izbire instrumentov financiranja ne bi smela povzročiti večje zapletenosti.

- Večji poudarek na raziskavah, ki izhajajo iz radovednosti

Bolj se je treba osredotočiti na razpise po načelu „od spodaj navzgor“, da bi podprli ideje in rešitve za prihodnje družbene potrebe, skupaj z ustreznim ravnotežjem pri razpisih po načelu „od zgoraj navzdol“ za strateške prednostne naloge.

- Ukrepi za spodbujanje širšega sodelovanja

Veliko je bilo pozivov k povečani podpori za obravnavanje cilja „povečevanja udeležbe“, ki naj bi nadalje spodbujal nacionalne naložbe in krepitev zmogljivosti. Boljše povezave s strukturnimi skladi bi pripomogle k širjenju odličnosti, geografske kvote za program EU pa bi otežile osredotočanje na odličnost. .

- Manjši skupni raziskovalni projekti

Večina zainteresiranih strani, ki je podala pripombe na obseg projektov, podpira upravičeno ravnovesje med velikimi in majhnimi projekti. Proračunski prag znaša od največ 3 milijonov EUR do največ 8 milijonov EUR. Majhni in srednje veliki skupni raziskovalni projekti nudijo dobre možnosti za sodelovanje mlajših raziskovalcev in novih podjetij (kot so zagonska podjetja in mlada podjetja), zlasti iz držav članic, ki so bile doslej manj vključene. Manjši projekti so lahko tudi boljše izhodišče za raziskovanje obetavnih smeri raziskav, vključevanje v bolj tvegane raziskave ter s tem ustvarjanje spodbud za izvirnost in ustvarjalnost.

- Določiti visoke, toda izvedljive cilje za naloge raziskav in inovacij

Splošna podpora za naloge, zlasti v smislu potencialne družbene relevantnosti ter izboljšanja vpliva in vidnosti raziskav in inovacij EU. Število nalog bi moralo biti omejeno, biti bi morale enostavne za komuniciranje, s konkretnim proračunom in časovnico ter bi morale nuditi prelomni potencial in jasno dodano vrednost EU. Glavni poudarek bi moral biti na interdisciplinarnosti, ki bi jo omogočali nepredpisujoči razpisi. Za zelo pomembno se šteje delovanje državljanov v okviru nalog. Vse institucije EU poudarjajo pomen večje udeležbe državljanov in čim večjega učinka okvirnega programa.

- Sooblikovanje in soustvarjanje z državljani

Ključnega pomena je bolj odprto določanje programov kot tudi oblikovanje in ocenjevanje programa EU za raziskave in inovacije; program EU bi se moral bolje odzivati na njihove pomisleke, en način pa bi se lahko nanašal na „stopnje družbene pripravljenosti“, da bi se povečal družbeni učinek. Zainteresirane strani poudarjajo tudi, da je treba okrepiti komunikacijo v znanosti, pa tudi spodbujati projekte za oblikovanje bolj ambicioznih komunikacijskih strategij, vključno z vsemi vrstami medijev. Posebno pozornost namenjajo zagotavljanju, da se učinki posebnih nalog jasno sporočajo in razširjajo v družbi.

- Krepitev vloge družboslovja in humanistike

Družboslovje in humanistika imata pomembno vlogo pri reševanju družbenih izzivov in uresničevanju nalog ter bi se morala bolje odražati v zasnovi skupnih razpisov v okviru programa raziskav in inovacij EU. .

- Evropski svet za inovacije bi moral poenostaviti podporo in delovati kot pospeševalec

Za ta koncept je bila izražena široka podpora, vendar so bila podana tudi opozorila, da ne bi smel dodati še ene ravni upravljanja. Namesto tega bi moral biti usmerjen v odkrivanje vrzeli ter bi moral usklajevati in poenostaviti obstoječi obseg shem financiranja EU za inovacije in tehnologije. Podpora inovativnim MSP in zagonskim podjetjem je ključnega pomena, zlasti pri spodbujanju rasti, zato bi moral Svet za inovacije upoštevati izkušnje, pridobljene v okviru instrumenta za MSP programa Obzorje 2020. Mnenja zainteresiranih strani o uspešnosti sedanjega sistema instrumenta za MSP so deljena. Nekatere menijo, da je ta program velik dosežek programa Obzorje 2020, druge pa so veliko bolj kritične, saj opozarjajo na preveliko število prijav in dvomijo glede dodane vrednosti EU pri financiranju posameznih podjetij. Poleg tega Evropski svet za inovacije ne bi smel povzročiti zmanjšanja poudarka na postopnih inovacijah.

### Spodbujanje mednarodnega sodelovanja pri obravnavi svetovnih izzivov.

Veliko zainteresiranih strani je podalo mnenje glede mednarodnega sodelovanja, tudi približno 70 % vseh držav članic, ki so predložile dokumente o stališču. Sodelovanje z državami zunaj Evrope bi bilo treba okrepiti in poenostaviti v okviru medsebojnih sporazumov, da bi preprečili ugotovljeno zmanjšanje mednarodne udeležbe v okviru programa Obzorje 2020 in povečali globalno prisotnost Evrope v znanstveni diplomaciji. Nekaj zainteresiranih strani se je dotaknilo vprašanja izkoriščanja rezultatov raziskav in inovacij najprej v Evropi. Nekatere so predlagale, da bi EU lahko sprejela zakonodajo za spodbujanje zainteresiranih strani, ki izvajajo raziskave, večinoma financirane z evropskimi javnimi sredstvi, da bi rezultate teh raziskav v prvi vrsti izkoristile v Evropi.

### Boljši viri in podpora za odprto znanost

Podatki in znanje, pridobljeni iz projektov, ki jih financira EU, bi se morali javno souporabljati ob spoštovanju načel FAIR. Ohraniti bi bilo treba možnost izvzetja iz pilotnega projekta odprtih podatkov, zlasti za industrijo. Zaradi trendov na področju odprte znanosti so potrebna nova načela v sistemih citiranja in akademskega nagrajevanja ter boljša znanja in spretnosti na področju upravljanja raziskovalnih podatkov. Nekatere zainteresirane strani omenjajo tudi evropski oblak za odprto znanost in to pobudo večinoma podpirajo.

### Poenostavitev okolja za podporo raziskav in inovacij

Sedanje okolje EU za financiranje raziskav in inovacij velja za prezapleteno, programi bi morali biti bolj usklajeni in konkretno povezani. Nedelujoče sisteme ali pobude bi bilo treba prenehati izvajati. EIT je bil deležen pohvalnih pripomb kot poskus povezovanja vseh strani trikotnika znanja in ustvarjanja čezmejnih inovacijskih omrežij kot „resničnih vseevropskih akterjev“. Vendar zainteresirane strani priznavajo, da skupnosti znanja in inovacij EIT spadajo med instrumente za širjenje raziskav in inovacij ter pozivajo k jasni dodani vrednosti in dopolnjevanju z drugimi instrumenti.

### Sinergije z ostalimi programi EU je težko doseči, vendar so nujne

Izboljšanje sinergij z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi je zelo pomembno kljub različnim načinom izvajanja programov. Treba bi bilo okrepiti obstoječo pobudo pečata odličnosti, pri čemer je ključnega pomena uskladitev s pravili o državni pomoči. Vedno znova se poziva k sinergijam med raziskavami, izobraževanjem in inovacijami.

### Okrepitev strateškega načrtovanja programov

Izboljšati bi bilo treba preglednost in harmonizacijo pri oblikovanju delovnih programov Komisije, vključno s polnim sodelovanjem držav članic in boljšim usklajevanjem svetovalnih struktur. Pogosteje se omenjajo tudi bolj prilagodljivi delovni programi in boljše usklajevanje med službami Komisije in izvajalskimi agencijami.

### Nadaljevanje prizadevanj za poenostavitev

Prizadevanja za poenostavitev, uvedena za program Obzorje 2020, so dobro sprejeta, vendar jih je treba nadaljevati. Postopek dvostopenjske oddaje je dobro sprejet, čeprav bi bilo mogoče postopek še izboljšati (npr. ciljne vrednosti za uspešnost v drugi fazi, podrobnejše povratne informacije ocenjevalca, boljše ravnovesje ter prilagoditev sektorjev in disciplin). Stopnje povračil v okviru programa Obzorje 2020 delujejo dobro, čeprav bi bilo mogoče povečati posredne stroške za neprofitne organizacije. Položaj bi lahko poenostavili z uvedbo pavšalnih zneskov, vendar bi morali biti pozorni pri izvajanju. Obstajati bi moral boljši model za poročanje o stroških osebja in poenostaviti bi bilo treba dokumente z navodili.

### Prilagoditev opredelitve pojma „inovacija“ in boljše ocenjevanje, da bi ugotovili učinke financiranja s sredstvi okvirnega programa

Treba bi bilo bolje opredeliti in meriti učinek, zlasti glede na prihodnji pristop, usmerjen k nalogam. Širši pregled učinkov bi moral zajemati ne le gospodarske, ampak tudi družbene, znanstvene in kulturne učinke, zajemati pa bi moral dolgoročnejše učinke (ne da bi bil zaradi tega sistem za merjenje učinka preveč zapleten). Obveznosti poročanja o projektih in njihovega spremljanja bi morale omogočati merjenje napredka pri doseganju opredeljenih krovnih ciljev, sistemi spremljanja pa bi morali meriti, v kolikšni meri podprti ukrepi prispevajo k družbenim izzivom in drugim ciljem programa.

## 3. VKLJUČITEV REZULTATOV POSVETOVANJA Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI V ZAKONODAJNI PREDLOG

Mnenja zainteresiranih strani so bila analizirana in upoštevana v največji možni meri, kar zadeva strukturo in ključna načela, izvajanje in upravljanje programa Obzorje Evropa.

Ob splošni podpori s strani zainteresiranih strani se struktura treh stebrov ohranja in izboljšuje, da bi okrepili povezave med stebri za večji učinek. Ključne omogočitvene tehnologije bodo še naprej v stebru globalnih izzivov, ker učinkovite pri reševanju družbenih izzivov. Zasnova vseh novih elementov, zlasti nalog in Evropskega sveta za inovacije, v celoti odraža mnenja zainteresiranih strani. Državljani bodo sodelovali pri izbiri najpomembnejših nalog, namen EIC pa je poenostavitev obstoječih podpornih instrumentov. Čeprav se bo EIC osredotočil na prodorne inovacije, bo program Obzorje Evropa še naprej podpiral postopne inovacije preko globalnih izzivov in EIT.

Sinergije med različnimi programi financiranja bodo lažje na primer tako, da bo pečat odličnosti postal bolj operativen in da bodo rešena vprašanja v zvezi z državno pomočjo. Zapletenost sistema raziskav in inovacij se v celoti rešuje z novim pristopom k partnerstvom, ki bo privedel do manjšega števila skladnejših pobud z večjim učinkom in finančnim vzvodom. Poleg tega se bo nadaljevala in krepila sedanja podpora manj uspešnim državam EU v okviru programa Obzorje 2020.

Glede vprašanj v zvezi z izvajanjem se bodo ohranile sedanje stopnje financiranja, pavšalni zneski pa se bodo zvišali, vendar ob upoštevanju izkušenj, pridobljenih v pilotni fazi, ki še poteka. Razpisi po načelu „od spodaj navzgor“ bodo osrednji del dveh stebrov. Določbe o pridružitvi k programu Obzorje Evropa in merila za upravičenost so zasnovana za večje mednarodno sodelovanje. Strateško načrtovanje programov za razpise pa bo postalo bolj pregledno in odprto, da bi zagotovili aktivnejše sodelovanje institucij EU, državljanov in končnih uporabnikov.